

**ĮŽVALGOS IR SIŪLYMAI DĖL KAUNO REGIONE VEIKLĄ VYKDANČIŲ KOLEGIJŲ
IR PROFESINIO MOKYMO ĮSTAIGŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO IR MOKYMO
PROCESO TOBULINIMO**

Kauno regiono plėtros tarybos 2019 m. vasario 5 d. sprendimu Nr. 51/2S-19 buvo sudaryta darbo grupė, kurios sudėtis:

Prof. Juozas Augutis, Vytauto Didžiojo universiteto rektorius (darbo grupės pirmuininkas),

Vytis Arlauskas, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos atstovas,

Rimutė Arlauskienė, Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėja,

Paulius Baltrušaitis, Kauno kolegijos direktorius,

Vidas Butkus, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų viceprezidentas,

Paulius Čepas, Kauno technikos profesinio mokymo centro direktorius,

Dr. Jonas Čeponis, Kauno technologijos universiteto studijų prorektorius

Prof. Dr. Rimantas Dapkus, Lietuvos regioninių tyrimų instituto prezidentas,

Olga Grigienė, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų generalinė direktorė,

Simonas Kairys, Kauno miesto savivaldybės mero pavaduotojas,

Dr. Vaidotas Lygis, Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos direktorius,

Mindaugas Misiūnas, Kauno kolegijos direktoriaus pavaduotojas,

Daina Rožnienė, Kauno taikomosios dailės mokyklos direktorė,

Nerijus Varnas, Kauno technikos kolegijos direktorius.

Šiai darbo grupei buvo pavesta iki 2019 m. kovo 15 d. atlkti analizę, parengti išvadas ir pateikti rekomendacijas Kauno regiono plėtros tarybai dėl Kauno regione veiklą vykdančių kolegių ir profesinio mokymo įstaigų galimos pertvarkos, siekiant tobulinti jų tinklą, veiklos kokybę ir finansavimą bei didinti jų vaidmenį regionų plėtroje. Šiuo tikslu darbo grupės nariai buvo susirinkę į darbinius posėdžius 2019 m. vasario 27 ir kovo 7 dienomis, kuriuose aptarė specialistų rengimo Kauno regione problematiką ir poreikius bei kiekvienas narys pateikė savo įžvalgas nagrinėjamais klausimais – darbo grupės posėdžių protokolai pridedami. Papildomai vasario 27 d. susirinkime buvo sudaryti du Darbo grupės pogrupiai atskiriems pasiūlymams parengti: 1. Dėl profesinio rengimo institucijų rengiamų specialistų poreikių ir darbdavių platesnio įsitraukimo į specialistų rengimo procesus (įpareigojo Paulių Čepą ir Vidą Butkų parengti pasiūlymus). 2. Siūlymui parengti dėl profesinio magistrantūros studijų programų rengimo, bendradarbiaujant kolegijoms su universitetais (įpareigojo Paulių Baltrušaitį, dr. Joną Čeponį, prof. dr. Rimantą Dapkų, Mindaugą Misiūną ir Nerijų Varną parengti poreikio ir galimybių įžvalgas).

Savo darbe Darbo grupė orientavosi į galimų rekomendacijų parengimą, kurios Kauno regiono plėtros tarybos vardu būtų pateiktos Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui, atsakant į šio komiteto 2018 m. lapkričio 19 d. raštą Nr. S-2018-8708 „Dėl nuomonės ir pasiūlymų pateikimo“ bei šio Komiteto 2018 m. gruodžio 20 d. raštą Nr. S-2018-9808 „Dėl apskričių teritorijose veiklą vykdančių kolegių ir profesinio mokymo įstaigų galimos pertvarkos regioniniu aspektu“.

Darbo grupės nuomone, specialistų rengimą ir/ar jų pritraukimą į regionus būtina sinchronizuoti su ūkio plėtros poreikiais bei Ekonomikos ir inovacijų ministerijos planais skatinti investicijų pritraukimą į regionus pagal Regionų plėtros tarybų patvirtintas specializacijas bei Žemės ūkio ministerijos pastangas sugrąžinti jaunimą į kaimiškuosius regionus ir rajonus, įgyvendinant „Lietuvos kaimo plėtros ir žemės ūkio politikos baltojoje knygoje“ numatytais priemones (http://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Naujiena/Baltoji%20knyga%202018.pdf) ir numatomą šalyje įgyvendinti regioninę politiką, kurios pagrindinės gairės numatytos „Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje“ darniai ir tvariai plėtrai 2017-2030“ (https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Naujienos/Regionines_politikos_baltoji_knyga_20171215.pdf). Specialistų poreikis ir jų rengimo tinklo optimizavimas sietinas ir su šiuo metu rengiamu Lietuvos Bendruoju planu iki 2030 metų. Todėl, Kauno regiono plėtros tarybos sudarytos Darbo grupės nuomone, yra reikalingas visos Valstybės mastu kompleksinis įvertinimas ir platus išdiskutavimas su visomis galimomis suinteresuotomis šalimis tiek dėl kolegijų ir profesinio rengimo įstaigų tinklo pertvarkymo, tiek ir dėl jose vykdomų studijų programų optimizavimo bei studijų proceso modernizavimo. Tam tikslui būtų prasminka atlikti išsamų tyrimą, siekiant nustatyti specialistų ir kompetencijų poreikį visuose šalies regionuose, pavyzdžiui, kaip tai buvo 2010 metais atlikta BGI Consulting „Specialistų ir kompetencijų poreikio žemėlapio studijoje“ (https://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Zemelapio_studija-galutine_ataskaita.pdf) ir 2012 metais Lietuvos regioninių tyrimų instituto „Žemės ūkio specialistų ir kvalifikuotų darbininkų poreikio analizėje“ (https://zum.lrv.lt/uploads/zum/documents/files/LT_versija/Veiklos_sritys/Mokslas_mokymas_ir_konsultavimas/Moksliiniu_tyrimu_ir_taikomosios_veiklos_darbu_galutines_ataskaitos/aigamojiLRTI_Spec_poreikis2012galutine.pdf).

Įvertinant atskirų Lietuvos regionų turimus išteklius, ekonomikos lygi, verslo aplinką ir vystymosi siekius bei skatinimo poreikius, kiekvienas regionas apsisprendė dėl specializacijų. Kauno regione, be kitų specializacijų, buvo patvirtinta „Mokslo, technologijų ir inovacijų“ specializacijos kryptis. Jos įgyvendinimo priemonių plane numatyta plėsti visų regione esančių universitetų, kolegijų ir profesinio rengimo įstaigų potencialą ir pritaikyti prie Kauno regiono kitų patvirtintų specializacijų poreikių geresnio tenkinimo.

Kauno regiono tarybos suformuotos darbo grupės susitikimų metu aptartos galimybės ir poreikis specialistų rengimą orientuoti į aukštos pridėtinės vertės gamybos ir paslaugų sektorių aprūpinimą reikiamas specializacijos kvalifikuotais specialistais, bei vykdyti verslui reikalingus moksliinius tyrimus. Darbo grupė taip pat atkreipia dėmesį, kad orientuojantis į Kauno regiono tarybos patvirtintų specializacijų įgyvendinimo uždavinius, Kauno regione reikia diskutuoti apie platesnį universitetų, kolegijų ir profesinio mokymo įstaigų tarpusavio bendradarbiavimą bei glaudesnius ryšius su verslu, nesiekiant dirbtinai mažinti šių įstaigų tinklo.

Atsižvelgdami į tai, siektina aktyvaus ir kokybiško darbdavių įtraukimo į specialistų rengimo procesus:

- sudarant sąlygas verslo atstovams aktyviau dalyvauti profesinio rengimo įstaigų valdyme, veikiant šių įstaigų tarybose bei tampant įstaigų dalininkais. Tuo tikslu nacionaliniu lygiu tikslinga parengti reikalavimų dalininkams tvarką ir kriterijus, kurių iki šiol néra.
- rengiant profesinių standartų ir modulinio profesinio mokymo programas įtraukti verslą. Prašoma pagalvoti apie regioninių sektorinių fokus grupių (kaip šios Darbo grupės pogrupių) įteisinimą ir įsteigimą, kad jos prisdėtų prie studijų ir mokymo programų rengimo ir kokybiškesnio įgyvendinimo.
- siekiant kokybiškai gerinti atestacinių ir kompetencijų vertinimo komisijų darbą, numatyti jų narių delegavimo mechanizmą/kriterijus, paruošti instrukcijas, apmokyti ekspertus ir juos atestuoti bei aiškiai įvardinti už tai atsakingą instituciją.

- skirtant mokinį ir studentų priėmimo kvotas siūloma keisti šiuo metu veikiantį bendrą centralizuotą priėmimą Lietuvoje jį decentralizuojant, kad kiekvienas regionas galėtų ir/ar turėtų atlikti realius įmonių poreikio tyrimus ir vykdyti kasmetines specialistų poreikio prognozes (tai galėtų koordinuoti Darbo grupę ir tvirtinti Regiono plėtros taryba, šiam procesui numatant biudžetinį finansavimą).
- įgyvendinatameistrystės profesinio mokymo formą būtina parengti išsamų tvarkos aprašą, organizuoti mokymus meistrams bei formuoti supratimą apie gaunamą reikšmingą pridėtinę vertę.
- kviečti verslą savo lėšomis aktyviau dalyvauti profesinio orientavimo/karjeros planavimo veiklose, pavyzdžiui, pasitelkiant Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų bei kitų regione veikiančių verslo asocijuotų struktūrų tinklaveiką, užtikrinti platesnes profesinio orientavimo perspektyvas visoms regiono mokymo įstaigoms, organizuoti sektorinius profesinio orientavimo renginius/susitikimus Kauno regione ir panašiai.
- didinti verslo galimybes reguliariai dalyvauti suinteresuotų šalių susirinkimuose dėl profesinio ir aukštojo mokymo kokybės ir prestižo gerinimo, formuojant teigiamą regioninį požiūrį į būsimų specialistų pasirinkimo galimybes pagal individualius jaunimo gebėjimus ir interesus jau nuo pirmųjų klasių mokyklose.

Vykusių Darbo grupės susitikimų metu, be kitų bendradarbiavimo skatinimo priemonių, buvo aptariamos galimybės ir dėl studijų programų tobulinimo bei pačio studijų proceso gerinimo. Viena iš svarstyti galimybių – rengiant specialistus ir vykdant mokslinius tyrimus, geriau išnaudoti skirtingojo švietimo institucijose sukauptą mokymo ir mokslinių tyrumų laboratorinę bazę, plečiant jų tarpusavio bendradarbiavimą bei verslo įsitraukimą. Tai įgyvendinant būtų galima mažesnėmis sąnaudomis parengti geresnius specialistus, tuo pačiu padedant besimokantiesiems užtikrinti studijų proceso tėstimumą – tame tarpe ir profesinio rengimo institucijose pradėtus mokslus pratęsti kolegijinėse profesinio bakalauro, o toliau ir universitetinėse magistrantūros studijose. Kauno regiono kolegijos ir universitetai yra pajęgūs parengti ne tik Kauno regionui reikalingus specialistus, bet ir vykdyti tarptautines studijas įvairių jungtinių studijų programų formą bei išvažiuojamųjų studijų ir/ar distancinio mokymo principu.

Šiuo metu kolegijų absolventai sėkmingai baigę profesinio bakalauro studijas ir norintys gauti aukštesnį išsilavinimą, gali siekti magistro laipsnio dažniausiai tik po papildomų/išlyginamųjų studijų. Tokio tipo studijos nėra finansuojamos valstybės, todėl tai gali apriboti galimybes siekti magistro laipsnio. Patvirtinus Lietuvoje profesinės magistrantūros studijas ir jas finansuojant valstybės mastu, kolegijų ir universitetų pirmos pakopos absolventai galėtų pasirinkti profesinio magistro laipsnio siekimo kelią. Jeigu būtų kuriamos profesinio magistro studijų programos, jos turėtų atlikti Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengiamas analizes apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ar konkrečiame regione ir/arba ministerijų užsakomus specialistų poreikių tyrimus.

Atsižvelgdami į tai, siūlome galvoti apie profesinės magistrantūros studijų programų rengimo naujų principų, kolegijoms glaudžiau bendradarbiaujant su universitetais, atsiradimą:

- kuriant ir įgyvendinant profesinės magistrantūros studijas Lietuvoje / Kaune, reikėtų apjungti stipriausias universitetų ir kolegijų puses studijų ir mokslo srityse. Įvertinus profesijų poreikius, universitetų ir kolegijų bendradarbiavimas, kuriant ir vystant naujo tipo studijų programas, turėtų būti paremtas ir realizuotas atsižvelgiant į Universitetų MTEP veiklų sritis ir apimtis bei Kolegijų profesinio bakalauro studijų programų vertinimo rezultatus ir parengiamų absolventų skaičius. Tai leistų perduoti universitetų pedagoginę ir mokslinę patirtį bei užtikrintų kolegijų ir universitetų praktinio mokymo ir laboratorinės bazės geresnį panaudojimą.

- prašome Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos apibrėžti Profesinės magistrantūros sąvoką ir reikalavimus institucijoms, ketinančioms rengti studijų programas ir jas vykdyti.

- numatyti teisinius reglamentus rengiant ir įgyvendinant šio tipo studijas universitetuose, kartu bendradarbiaujant su kolegijomis.

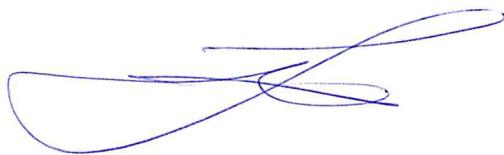
Bendru darbo grupės sutarimu siūlytina svarstyti papildomas paramos skyrimą aukštosioms mokykloms ir profesinio rengimo įstaigoms, kurios pasiruošę vykdyti regionams aktualias studijų programas bei išvažiuojamąsias arba nuo savo pagrindinės buveinės nutolusiouose padaliniuose studijas ir/ar mokymą distanciniu būdu visoje šalyje, o taip pat kurios gali užtikrinti plačios aprėpties specialistų rengimą, plečiant bendradarbiavimą tarp universitetų, kolegijų ir profesinio rengimo įstaigų bei plačiau įtraukiant verslą, siekiant išnaudoti juose jau esančią gamybinę patirtį, mokymo bazę ir universitetuose sukauptą mokslinę bei pedagoginę patirtį.

Darbo grupė bendru sutarimu rekomenduoja Kauno regiono plėtros tarybai savo posėdyje apsvarstyti pateiktas ižvalgas ir rekomendacijas ir jas pateikti Lietuvos Respublikos Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui, atsakant į šio komiteto raštus, o taip pat perduoti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir kitoms galimai suinteresuotoms institucijoms.

Taip pat Darbo grupė bendru sutarimu mano, kad su švietimu ir specialistų rengimu, mokslinių tyrimų organizavimu bei Kauno regione patvirtintos „Mokslo, technologijų ir inovacijų“ specializacijos uždavinių ir numatytojų priemonių įgyvendinimu susijusių klausimų nagrinėjimas bei rekomendacijų teikimas tiek Kauno regiono plėtros tarybai, tiek ir kitoms galimai suinteresuotoms šalims ir ateityje bus itin aktualus, todėl prašo Kauno regiono plėtros tarybą šios Darbo grupės veiklą pratęsti neterminuotai.

Darbo grupės pirmininkas,

Vytauto Didžiojo universiteto Rektorius

Prof. Dr. Juozas Augutis